

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Defensio Abbatiae Imperialis S. Maximini

Zyllesius, Nicolaus

Treveris, 1638

Sectio Nona. De lite in Camera Spirensi Anno MDXLIX. inchoata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14268

illum vtemem & simplicem rusticum in verbis tuis captantem. Et quidem pessimo hoc consilio & causæ suæ perquam noxio agit; si enim Eminentissimus dixit, acceptari dicta illa *in quantum Pro*, nonne fatetur dicta aliqua fuisse non Pro, sed Contra ipsum, atque adeo totum quod ibi dicebatur non fuisse pro Archiepiscopo? Ita iusto Dei iudicio euenit, vt dum fraudem palliare cupit, eam quàm maximè prodat. Potens enim est veritas & veluti ignis, qui quò magis concluditur, eo maiore vi & fragore erumpit.

Sed & aliâ ratione seipsum eruentat & conficit ipse scriptor. Probare intendit à tempore Alberonis Archiepiscopi, hoc est ab Anno MCL. circiter subditos Maximinianos subiectionem & obedientiam Electori Treuirensi, tanquam Domino Territoriali iurâsse, & vt hoc prober, profert vnicum actum Iuramenti, quod Anno MDCXXIII. præstitum dicit. Nonne per hoc satis fatetur antedictum annum, quo lis in consilio aulico Cæsareo agebatur, nihil vnquam tale gestum fuisse?

Sed hæc quidem magis ad veritatis testimonium, quàm Iuris nostri defensionem ita referre volui: nam cum eo anno, quo hæc gerebantur MDCXXIII. apud Aulicum Cæsareum Tribunal causâ & lis super Monasterij Iure agitur, vt dixi, clarum est per eiusmodi actus nihil iuris potuisse Archiepiscopo acquiri.

SECTIO NONA.

De lite in Camera Spirensi Anno MDXLIX. inchoata.

A Tempore Alberonis transfilit libelli Auctor ad annum vsque MDCIX. ac tot intermedijs sæculis, dicit eiusdem Alberonis Successores in quietâ possessione & plenario exercitio Iurium territorialium & Electoralium permanisse, Abbates verò & subditos S. Maximini omnia subditorum munia, atque omnes & singulos Iurisdictionis Territorialis actus, quos enumerat, paratè & officiosè subiuisse, donec tempore Caroli V. Cæsaris anno MDXLVIII. Cæsareus Procurator fiscalis contra Ioannem Ludouicum Archiepiscopum actionem in Camera Spirensi intentârît, in qua actorem dicit conclusiones libelli sui eò direxisse, vt Iudices Camerales decernerent Abbatem S. Maximini esse statum ac membrum Imperij immediatum, eaque propter teneri soluere Imperio contributiones, vel casu quo Elector Treuirensis in Exemptione Abbatia aliquid Iuris prætenderet aut haberet, ipsum pro eadem ad prædictas contributiones Imperio exoluendas obligatum esse. Et marginalis glossator addit, quod Cæsareus fiscalis tentârît per hanc actionem Monasterium à sæculari Iurisdictione Archiepiscopi eximere.

In textu verò libelli Scriptor dicit ab Abbatibus procuratores in hac lite siue processu constitutos, eosdè se pro subditis Archiepiscopi propria Iudiciali confessione agnouisse; octodecim annis processum ventilatum, omnes probationes ab vtraque parte productas & consideratas, idque probare per exhibitionem voti Cameralis intendit, quod est in libello sub lit. I. cui addit sententiam insectam sub K. atque hæc fere à n. 31. vsque ad 36. persequitur.

Qua in narratione cum plurima aperte falsâ continentur, ante omnia bona fide totiusque rei gestæ seriem & litis istius occasionem & progressum referam,

tum verò ad votum, vbi etiam de prætenfæ actibus possessorijs agetur, & deinde ad sententiam considerandam sequentibus sectionibus progrediar.

S. Occasio Litis in Camera Spirensi exortæ enarratur.

TUrbatâ, per Lutheri eiusque assecularum seditiones, Germaniâ, magnis periculis Monasteria aliâque sacra loca exponebantur; neque illo tantum modo Monasterium S. Maximini, sed priuatâ quoque calamitate affligebatur, pestilentia nimirum, quæ in sacra familia desæuierat, & præstantissimos quoque & rerum peritos religiosos sustulerat. Abbas Ioannes Cellensis, vir simplex & rectus, adhæc senio confectus, vnus supererat, qui summæ rei posset intendere, Cæteri religiosi, Nouitij, Iuuenesque & profus negotiorum erant & status Monasterij ignari.

Hac occasione Ioannes Ludouicus Archiepiscopus Treuirensis, feliciter ad intentum suum vsus, quod æquè ac Richardus eius prædecessor Abbatiam illam Archidiecepsi asserere moliretur, seniculum Abbatem blandissimis alloquijs & persuasionibus facillè inducit, vt in communibus illis maximisque hæreticorum periculis, de potente aliquo Coadiutore assumendo circumspiceret, qui Abbatiam Lutheranorum cupiditati expositam, tueretur.

Proponebat Ioannem Isenburgicum capitularem & Archidiaconum Treuirensis ac capitularem Coloniensem & Argentinensem, quem præter magnas animi dotes, etiam familiæ, vnde Originem ducebat potentiâ inter omnes commendabat. Bonus Abbas, ad tantum virum in Coadiutorem assumendum, persuaderi se est passus, sed hac lege, vt habitum Religiosum in S. Maximini Cœnobio assumeret, priusquam Prælaturæ vacantis dignitatem adiret, & tum more consueto benediceretur; adhæc, Coadiutoriam in nullum alium transferret sine Abbatis & Conuentus consensu, prout in instrumto desuper solemniter confecto, quod est sub N. 69. continetur.

Ita Ioannes Isenburgicus fit Coadiutor Abbatis S. Maximini anno MDXXI, defuncto deinde Ioanne Ludouico anno MDXLVII. à Capitulo Metropolitano Archiepiscopus eligitur; similiter defuncto Ioanne Cellensi Abbate, anno MDXLVIII. eo ipso etiam in effectu fit Abbas S. Maximini, habitu religioso, vt conuentum erat, nunquam suscepto.

Et quidem, siue vt hac obligatione penitus liberaretur, siue alia de causa, à S. Sede obtinuit, vt Abbatia illi, titulo Commendæ relinqueretur: quod facillè illi fuit, quòd ab alio aliquo Electo oppositionem pati nullam posset.

Eodem anno MDXLVIII. in Comitij Augustanis à Carolo V. Cæsare, constitutio siue Recessus fuit editus, quo Procurator Fiscalis Imperij iussus est actionem apud Cameram eiusdem Imperij intentare, contra omnes status immatriculatos, qui à Contributionibus siue indictionibus Imperio soluendis se eximere nitentur; siue prætextu priuilegij, siue, quod se alteri alicui statui coniunctos dictarent; ex eiusmodi enim malè fundatis exemptionibus, non modo perturbationes, sed & roboris S. R. Imperij diminutionem non mediocrem oriri, status congregati querebantur.

Hanc igitur pulcherrimam intenti sui promouendi (asserendi nempe in perpetuum Archidiecepsi suæ Abbatiam S. Maximini) Ioannes Archiepiscopus nequaquam elabi est passus. Nam cum Prior & Conuentus Maximinianus, exigentibus collectarum Imperij, quæstoribus, nollet quicquam persoluere, occasio Cæsareo Fiscalis litis cõtra Abbatem S. Maximini intentadæ præbita fuit.

Citatur Abbas S. Maximini anno MDXLIX. eaque citatio in Monasterio infinuatur, sed Conventualis quispiam respondit, ut res erat, non se habere aliū Abbatem, quam Ioannem Archiepiscopum, atque ad illum, Abbatem scilicet suum commendatarium, Apparitorem Camerae remisit.

Ioannes Archiepiscopus per Procuratorem suum Michaëlem Kaden Comparat, coram Camerae Spirensis Tribunali, non modo ut Abbas, verum etiam ut Archiepiscopus, & cum omnia solus ac pro arbitrio moderaretur, Conventu Maximiniano ad instar Pupilli & Orphani omni praesidio destituto, in causa & actis seipsum in qualitate Eximentis & Exempti diuerso respectu, inscribi iussit: nimirum se, ut Archiepiscopum Eximentem, ut Abbatem verò S. Maximini Exemptum.

Loco libelli, Petitionem articulatam fiscus mox edit, quā concludit & petit secundum intentum & mentem suprascripti Recessus Imperij declarari, quod Abbas S. Maximini teneatur collectas, tam ordinarias, quam extraordinarias Imperio immediatè pendere, eo quod sit status eidem Imperio immediatè subiectus; vel casu quo deprehenderetur, quod ab Archiepiscopo Iure posset eximi, iniungi eidem Archiepiscopo onus soluendae contributionis, tam ordinariae, quam extraordinariae, per Abbatem alioquin debita.

Hanc Fisci petitionem poterat Archiepiscopus nullo negotio elidere, quod sciret Abbatiam illam esse statum immediatum & membrum S. R. Imperij, pro ut, non modo in literis Inuestiturae suae sub Num. 56. clarè agnouerat, verum etiam in libello statibus Imperij oblato, cuius fragmentum supra p. 1. c. 1. Sect. 2. § 14. retuli, ubi querebatur de Luxemburgensibus, quod ad comparandum in Comitibus ordinum Luxemburgensium adigere ipsum conarentur; id enim fas esse negabat, eò quod Abbas S. Maximini status esset immediatus Imperij, & in Comitibus Imperij eà qualitate comparere teneretur.

Nihilominus contra notoriam, & sibi tam clarè perspectam Iuris Maximiniani euidenciam, ut Archidicepsi commodaret, per procuratorem suum contra fiscalis actoris intentionem, sustinuit Abbatiam Maximinianam non esse Imperij membrum, neque illi immediatè, sed Archiepiscopatu esse subiectam, & ut talem ab indictionibus imperio soluendis ab Archiepiscopo Treuirensi eximi. Ad hunc scopum omnes probationes suas retulit.

Paucis post annis moritur immaturâ morte Ioannes Archiepiscopus, tempore Regiminis sui, quadriennio fere toto morbis conflictatus. Deus nimirum, ac tot Sancti, in S. Maximini Ecclesia depositi, Commendae illi non benedixerunt, uti hodieque eiusmodi conatibus euenisse videmus.

Succedit illi in Archiepiscopatu Ioannes à Petra, in Abbatia Petrus Reekius à Luxemburgo per conuentum de gremio, ipsius Monasterij electus, Archiepiscopus litem in Camera persecutus est eadem omnino mente & proposito, quo eius Praedecessor. Idem quoque eadem intentione persecutus est Iacobus Archiepiscopus, Ioannis Successor, sub quo demum sententia lata est anno MDLXX.

At Petrus Abbas S. Maximini ad litem illam reassumendam nunquam citatus fuit, neque vnquam per se, vel per Procuratorem legitimè in hac causa constitutum, coram Tribunali Spirensi comparuit. Sed neque Successor eius Matthias Satburgensis, qui biennio ante sententiae pronunciationem eligebatur, ad litem reassumendam citatus fuit, aut vnquam coram Camerae Tribunali per se, vel alium legitimè comparuit.

Quin imo, illud non est praeter eundem, quod Procurator Fiscalis Caesareus

extractis compulsorialibus à Camera Iudice, Abbatem cœgit edere priuilegia, quæ de Monasterii Iuribus ab Imperio sibi concessa haberet. Abbas confirmatorias Maximiliani I. & Caroli VI. in quibus ad verbum, & integra illa omnia Imperatorum & Regum Diplomata Dagoberti Pipini, Caroli M. Ottonis M. S. Henrici, & aliorum quæ hic exhibemus, comprehenduntur; Ad hæc quasdam Inuestituras Fisco transmisit, de causæ meritis, actis, allegatis, nihil ad illum est relatam, neque liti se immiscere vnquam est Iussus vel rogatus.

Verum est Alexandrum Reifsteck Procuratorem ab Abbate S. Maximini, aliorum negotiorum causâ constitutum, sollicitatum à Fiscali Anno MDLXIV. vt nomine Abbatis compareret, id primum detrectasse, quod diceret (vti ipsemet Fiscalis quoque Archiepiscopi Procuratori obiecerat Anno MDLXII. 27. Iunij) neminem pro Abbate vnquam huic causæ interuenisse. Ideoque à Fiscali citationem postulatam fuisse contra Abbatem, qua, ad causam reassumendam compelleretur: quæ tamen nunquam fuit executioni mandata, neque Abbas citatus.

Constat deinde eundem Reifsteck comparuisse declarasseque iterum, se in protocollo, quod attentè considerarat, & perlustrarat, non reperire quod vllus vnquam Abbas, præter Archiepiscopum Treuirensis, eundemque primitus Abbatem Commendatarium, huic causæ se immiscuisset. Nihilominus se, vt non videatur Abbas hunc processum velle impedire, generalis mandati sui copiam ex Fiscali requisitione exhibere, causam cæteroquin, & rem totam se iuxta retroacta relinquere. Atque ita pro defensione Monasterij verbum nullum protulit, factum nullum proposuit, rationem, ne vnâ quidem deduxit, neque conclusionem vllam sumpsit, vt in processu illius actis perspicuè est videre; testium quoque productionem ab Archiepiscopo factam non interfuit, illa enim Anno MDLVII. fuerat peracta, cum mandatum generale Reifsteckio datum fuerit Anno MDLXII.

Ipse quoque Fiscalis causam suam oscitanter peregit, nam contentus documenta ab Abbate per compulsoriales expressa exhibere, nullas viæ vocis probationes pro articulorum à se positorum verificatione est exequutus.

Atque ita lis illa tota, inter ipsum Fiscum Cæsareum & Archiepiscopi Procuratores acta, agitata & ad finem perducta, donec sententia lata fuit Anno MDLXX.

Quæ omnia hîc à me relata, verissima sunt, & si opus foret, certis documentis & actis dicti Spirensis processus, firmiter probari possent.

E quibus manifestè sequitur, non bonâ fide agere libelli Scriptorem, dum pro Ioanne Archiepiscopo supponit Ioannem Ludouicum, qui iam anno MDXLVII. obierat, biennio ante citationem Fiscalis, & litem inchoatam, neque erat Abbas Commendatarius S. Maximini, vti Ioannes, quod hoc pacto voluit Scriptor occultare.

Item, dum fingit intentionem Fiscali eò directam fuisse, vt Monasterium Archiepiscopi sæculari Iurisdictioni subtraheret, quod non principaliter intendebat Fiscus, sed Reuocari Imperij obtemperare & solutionem Collectarum siue ab Abbate, siue ab Archiepiscopo, si quidem is eximens esse legitime doceretur, exprimere.

Præterea dum dicit ab Abbatibus Procuratores in hoc processu constitutos.

Denique ipsos Abbates propria Iudiciali confessione se pro subditis Archiepiscopis agnouisse, quæ omnia falsissima sunt.

Falsum item est, quod insinuat ex parte S. Maximini documenta, scripturas,

depositiones testium aliaque Iura producta & ponderata; cum Abbas nunquam ad hanc litem fuerit citatus, multò minus in eo Iudicio defensus vel auditus. Quod studiosè & non sine artificio videtur ita practicum fuisse, ne fortè Abbas compertens, animaduerteret illa quæ contra Monasterij statum agitabantur.

Atque hæc pauca de multis, quæ scilicet occasio & progressus fuerit litis Spirensis, sint dicta: Nunc votum Camerale examinandum, quod auctor libelli in speciem ad probandas supradictas positiones exhibuit.

SECTIO DECIMA.

Votum Camerale nihil contra Iura S. Maximini solidum continere sed potius in multis Archiepiscopo obesse ostenditur.

CVM non agatur de Senatus sententiâ, sed Senatoris duntaxat & Assessoris Spirensis opinione & voto, licebit omnino eius dicta redarguere, & ostendere in quantis uuctor voti à verò aberrauerit. Et cum ab auctore libelli idem votum pro Archiepiscopi præensione inter documenta eius producat, etiam fas nobis erit ijs, quæ pro Iure nostro dicit & concedit, tanquam ab aduersa parte admissis uti ad ipsum conuincendum.

Hoc duntaxat proposito, refutationem voti aggrediar; non ut omnia & singula eius dicta probationesque examinem & refutem, quod inutile æquè ac immensum foret.

s. I. Prima quæstio de Exemplatione documentorum excutitur.

Art. I. Quam vim documenta exemplata habeant.

PRincipio illud obseruandum Maximinianos in lite illa Spirensi, ad quam votum à Scriptore defertur, non fuisse auditos, neque rationes directo aut ex professo contra illos à Senatore (si Senator illud confecit) per illud votum opinante fuisse propositas, sed præcipuè contra Fiscum nomine Imperatoris agentem, & quatenus ipsorum Imperatorum facta Imperatores concernebant, non autem quatenus eadem facta Maximinianorum interesse Iusque tangere poterant.

Quorum respectu variant sanè rationes causæque dicendi ac decidendi, utpote in quorum Maximinianorum Iure consistat Ius Tertij, cui per rescripta Principum non ita præiudicatur, quemadmodum ipsorum Principum cedentium proprio Iuri.

Vnde fit, ut quod ad primam quæstionem in voto propositam attinet, consistere potuerit illa distinctio exemplorum, ut non valeant exempla expedita, etiam à Principe, nisi præsentem aut citatâ parte, dum de instrumentis agitur, sicut in Priuilegijs vel renouatione priuilegiorum, quam Papa vel Princeps facit, ut scilicet valeat illorum exemplatio, etiam partibus non vocatis, quod intelligendum est in quantum concernunt præiudicium Principum, Priuilegia renouantium exempla que confirmantium, modo ipsi Principes tales sint, qui

priui-